

Yttrande över Långsiktighet och stadga i arbetet framåt – en myndighet för romska frågor (Ds 2019:15)

Ku2019/01349/CM

Skolinspektionen har beretts möjlighet att yttra sig över departementsskrivelsen *Långsiktighet och stadga i arbetet framåt – en myndighet för romska frågor (Ds 2019:15)*. Skolinspektionen har regeringens uppdrag att vidta insatser för att främja frågor som rör de nationella minoriteterna och minoritetsspråken utifrån *lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk*. Myndigheten deltar även i de samråd med de nationella minoriteterna som arrangeras regelbundet. I skrivelsen finns inga förslag som direkt berör Skolinspektionen, men myndigheten vill ändå lämna följande övergripande synpunkter.

Skolinspektionen menar att departementsskrivelsens samlade förslag, där inrättandet av en ny myndighet i form av en nämnd ingår, medför ytterligare behov av problematisering och utredning innan ställning tas till en nämnd eller ett nationellt resurscentrum. Utredningens bedömning att risken är uppenbar att den nuvarande situationen kommer att kvarstå om inte en kompletterande och extraordinär insats vidtas delas av Skolinspektionen. Skolinspektionen vill därför peka på att elever kan ha fördel av det snabbare förfarande som ett nationellt resurscentrum kan medföra till skillnad från ytterligare en myndighet. Enligt Skolinspektionens erfarenhet är också den lokala nivåns ansvar en viktig del i det samlade system som ska kunna ge stöd till de romska eleverna, vilket är svårt att kombinera med arbetet inom en nämndmyndighet.

Oklara uppdrag och diffusa gränsdragningar

Myndigheten för romska frågor ska enligt utredningens förslag fungera som ett komplement till befintlig verksamhet genom att tillföra långsiktighet och stadga till arbetet i sin helhet. "Myndighetens roll kommer framför allt vara att verka horisontellt utifrån sitt främjandeuppdrag vilket ger den möjlighet att bl.a. överblicka olika myndigheters arbete och de behov som föreligger, stödja verksamhet som pågår eller som är på väg att påbörjas eller bör initieras." Skolinspektionen vill i sammanhanget uppmärksamma på den föreliggande promemorian *Förslag till en nationell institution för mänskliga rättigheter i Sverige* (Ku2018/02102/DISK). Skolinspektionen har ställt sig tveksam till inrättandet av en sådan institution, eftersom avgränsningen mellan den föreslagna institutionens och andra myndigheters och organisationers uppdrag är ofullständigt utredd. Mot bakgrund av förslagen om en romsk myndighet blir gränsdragningen än mer diffus. De statliga myndigheternas arbete med främjande och skydd av de mänskliga rättigheterna är idag självklara inslag i verksamheterna. Därutöver har Diskrimineringsombudsmannen, Barnombudsmannen, Jämställdhetsmyndigheten, Myndigheten för delaktighet med flera samtliga uppdrag från regeringen som ligger mycket nära de

uppgifter som den romska myndigheten föreslås få. Skolinspektionen bedömer att det inte är tillräckligt utrett hur en ny myndighet kommer att påverka de redan befintliga myndigheterna eller övriga myndigheter som har liknande eller tangerande uppdrag inom minoritetspolitiken.

Skolinspektionen ser ytterligare en överhängande risk i gränsdragningsarbetet mot världmyndigheten till exempel i fråga om budget och fördelning av ärenden. I alla sammanhang där två funktioner har överlappande uppgifter finns det risk för olikvärdighet. Att få till ett fungerande samarbete och likvärdighet i såväl handläggning, utredning och bedömning av ärenden tar stora resurser i anspråk. Skolinspektionen har av den anledningen i flera fall avstyrkt att två myndigheter ska ha tillsyn av samma område. Detta framfördes bland annat i samband med yttrande över betänkandet *Bättre skydd mot diskriminering* (SOU 2016:87). Sedan Skolinspektionen bildades har myndigheten erfarenhet både av att vara världmyndighet till en nämnd och av att ha en oberoende funktion med delvis överlappande uppdrag inom myndigheten, två inte helt okomplicerade konstruktioner.

Skolan ger inte romska elever den utbildning de har rätt till

Skolinspektionens bedömer att för att förbättra skolresultaten för de romska eleverna, behöver det säkerställas att redan befintliga regleringar och verksamheter tillämpas i praktiken. För det krävs snabbare lokala insatser än vad en myndighet av samordningskaraktär har möjlighet att genomföra för elever som har sämre skolnärvaro och sämre kunskapsresultat. Här kan skolorna behöva konkret metodutveckling för arbetet med inkludering av alla barn och ungdomar.

Skolinspektionen anser att förutom det övergripande arbete som redan sker inom myndigheterna behövs mer konkreta åtgärder för att uppnå effektivitet i arbetet. Forskning visar att skolframgång är den starkast skyddande faktorn för alla barn och därför är det extra viktigt att de här eleverna får en chans att lyckas i skolan och att skolan är en trygg plats för dem. Skolrelaterade problem och social utsatthet hänger ofta samman och kan förstärka varandra. Goda lärmiljöer och kamratrelationer är däremot bra för alla elever, men särskilt viktigt för barn och unga i utsatta livssituationer.

I ärendets slutliga handläggning har juristen Ingegärd Hilborn deltagit.

Tommy Lagergren
Biträdande generaldirektör

Charlotte Wieslander
Föredragande, utredare